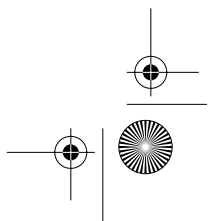
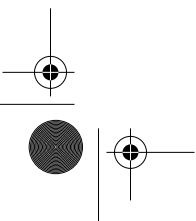
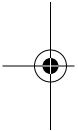
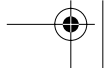
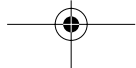
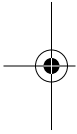
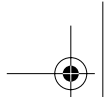
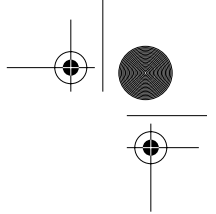

Krisepedagogikk

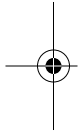

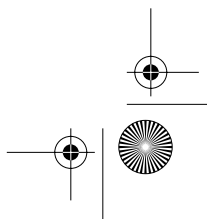
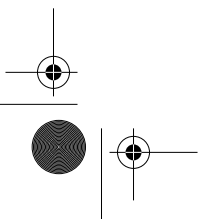
Magne Raundalen og Jon-Håkon Schultz

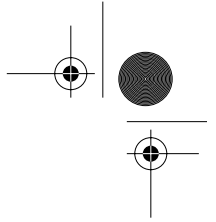
Krisepedagogikk

Hjelp til barn og ungdom i krise

UNIVERSITETSFORLAGET

© Universitetsforlaget 2006

ISBN-13: 978-82-15-00913-1

ISBN-10: 82-15-00913-1

Materialet i denne publikasjonen er omfattet av åndsverklovens bestemmelser. Uten særskilt avtale med rettighetshaverne er enhver eksemplarframstilling og tilgjengeliggjøring bare tillatt i den utstrekning det er hjemlet i lov eller tillatt gjennom avtale med Kopinor, interesseorgan for rettighetshavere til åndsverk. Utnyttelse i strid med lov eller avtale kan medføre erstatningsansvar og inndragning, og kan straffes med bøter eller fengsel.

Begge forfatterne har mottatt støtte fra Norsk faglitterær forfatter- og oversetterforening.

Henvendelser om denne utgivelsen kan rettes til:

Universitetsforlaget AS

Postboks 508 Sentrum

0105 Oslo

www.universitetsforlaget.no

Omslag: Substans Mette Gundersen

Illustrasjon s. 103: © Pernilla Slotte Hjermand

Bildene på side 213 og 215 er brukt i forståelse med Marit Hermansen.

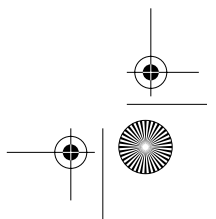
Omslagsfoto: © Lars Svenkerud

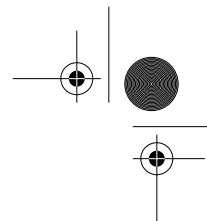
Sats: Rusaanes Bokproduksjon AS

Trykk og innbinding: AIT Otta AS

Boken er satt med: Adobe Garamond 11/14

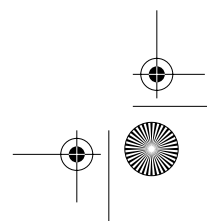
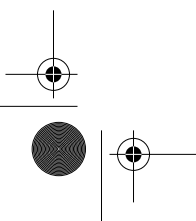
Papir: 90 g Dito 1,28

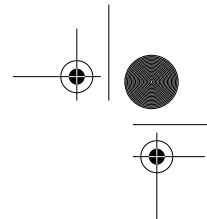

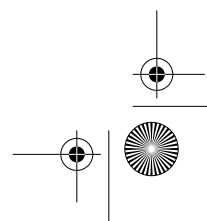
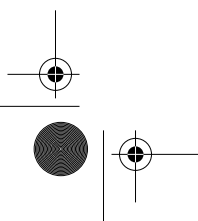
Innhold

Forord	9
Læring for livet	9
Bokens struktur	10
En proaktiv og våken holdning	11
Hvorfor krisepedagogikk?	11
«La oss skrive en praktisk bok»	12
Kapittel 1 Barn og ungdom – kriser og traumer	13
Begreper og ordbruk	13
Hva er krisehjelp?	14
Traumeteorier	19
De skjulte krisene	26
Kapittel 2 Kriser og læring	34
Krisepedagogikk i barnehage og skole	34
Læring	35
Hvorfor krisepedagogikk?	40
Krisepedagogisk modell	41
Uttrykksfasen	42
Faktafasen	42
Handlingsfasen	43
Oppfølgingsfasen	43
Pedagogikk og terapi	46
Terapeutisk effekt	46
Henvisningskompetanse – hvem trenger mer hjelp?	47
Krisers innvirkning på læring	52
Læring i motbakke	52

Foreldreveiledning	56
Tilpasset opplæring	58
Kapittel 3 Terapeutisk kommunikasjon	61
Selvforståelse hos barn	62
Barn er kompetente forskere	62
Opplevelse av kontinuitet	63
Kontroll og forutsigbarhet	65
Refleksivit�t	66
� fortelle om det verste	67
Om å komme tilbake med en alvorlig sykdom	68
Det å fortelle om voldtekt	69
Hva skal vi si om selvmord?	74
Når mamma skal i fengsel	80
Kari ble beskyttet mot sorgen	84
Kapittel 4 Krisepedagogiske metoder	88
Spenningsreducerende tiltak	88
Strukturert klassesamtale	90
Dagbok – minnebok	93
Språk og skrift – tenkt, sagt og skrevet	95
Når pappa dreper mamma	105
Hva kan vi si til elevene?	102
Elevenes forståelse av forklaringene	113
Kapittel 5 Krisepregede nyheter	118
Små barn stiller store spørsmål	118
Reaksjoner på krig i media	121
Hvorfor tror du det ble krig?	124
I klasserommet	128
Lærerens dilemmaer	133
Motstandsfaktorer	139
Hjelp til elever som har opplevd krig og krise	140
Elever som har opplevd krig og flukt	141
Det blir ikke farligere fordi om vi snakker om det	144
Praktiske eksempler fra Irak-krigen	147
Hva kan vi si til de minste elevene?	149
Klassen som nyhetsredaksjon	155

Kapittel 6 Når katastrofen angår oss alle – flodbølgekatastrofen i Asia	163
Skolens utfordringer og dilemmaer	163
Nærhet til katastrofen	165
Skolens forarbeid	168
Læreres forberedelser	169
Elevers reaksjoner på flodbølgekatastrofen	171
Elever som er berørt gjennom media	171
Elever fra Asia	176
Elever med bakgrunn fra krig og flukt	179
Hva er skolens oppgave i kriser og katastrofer?	184
Sorghåndtering	184
Kunnskapsformidling	185
Vurdering av skolens beredskap	187
Fra sorg til faktaformidling	190
Oppsummering og anbefalinger	191
Kapittel 7 Skolens kriseberedskap	194
Beredskapsplaner	194
Hva bør planen inneholde?	196
Praktiske råd og tips	198
Mediehåndtering	205
Det etterlatte inntrykket	205
«Ingen kommentar»	207
Hvordan bruke media	210
Kapittel 8 Kriseberedskap i andre- og tredjelinjetjenesten	217
Kriseteam	218
Rett hjelp til rett tid	218
Kompetansebygging	226
«Så skjønte jeg at jeg var blitt stukket ned»	228
Etterord	231
<i>Av barneombud Reidar Hjermann</i>	
En hilsen fra barneombudet	231
Vedlegg	233
Litteraturliste	235